

Voorstel aan de raad

Opgesteld door	Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling Kuin, C.A. (Arienne)
Kenmerk	15.511197
Vergadering	Commissie Stad en Ruimte
Vergaderdatum	18 februari 2016
Geheim	Nee

Ketenaanpak Openbare Ruimte: Ruimtelijk Kader

Het College van burgemeesters en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 De in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader opgenomen' kaart met de Hoofdstructuur Openbare Ruimte vast te stellen als uitgangspunt voor de functie en betekenis die de verschillende delen van de stad hebben voor Utrecht.
- 2 In te stemmen met de in de Nota 'Het ruimtelijk kader' opgenomen drie Utrechtse kwaliteitsniveaus Domstad, Domstad Bijzonder en Utrechtse Allure.
- 3 In te stemmen met het kwaliteitsniveau Utrechtse Allure voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Utrechtse Allure" hebben.
- 4 In te stemmen met het kwaliteitsniveau Domstad voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Domstad" hebben.
- 5 In te stemmen met het kwaliteitsniveau 'Domstad Bijzonder voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Domstad Bijzonder" hebben, waarbij het college de bevoegdheid krijgt nader invulling te geven aan de bijzondere plekken die voor dat niveau in aanmerking komen.
- 6 De nota 'Het Ruimtelijk Kader' als onderdeel van de Ketenaanpak Openbare Ruimte, vast te stellen, waarmee het de basis vormt voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte bovengronds en ondergronds.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,
De secretaris

De burgemeester

Drs. M.R. Schurink

Mr. J.H.C. van Zanen

Voorstel aan de raad

Bijlages

Voorstel: Voorstel_4657

Bijlage: Nota Ketenaanpak

Eerdere besluitvorming

Uitvoering

De uitwerking van de drie kwaliteiten voor de stad wordt gedaan door de Stuurgroep Ketenaanpak Openbare Ruimte, bestaande uit vertegenwoordigers van de meest betrokken organisatieonderdelen. Deze uitwerking bestaat uit het integreren van het vigerende beleid op stedelijk en wijkniveau voor de openbare ruimte en wordt in nauwe samenwerking gedaan met het project "Beter Bestemmen" en de "Ruimtelijke Strategie".

Stadswerken onderzoekt hoe de gemeente kan monitoren welke ingrepen in de openbare ruimte een kostenbesparing opleveren, die volgens het principe van meer balans in gebruik, inrichting en beheer zijn aangelegd.

De uitwerking van het afwegingskader ondergrond wordt opgepakt door Stadswerken en Milieu&Mobiliteit.

Jaarlijks wordt de actualisatie van het Handboek Openbare Ruimte door Stadswerken aangeboden aan het college van B&W.

Context

De gemeente Utrecht startte in 2013 met het verkennen van de mogelijkheden om de regie in de openbare ruimte te verbeteren. Hierover is de commissie Stad en Ruimte in februari 2013 geïnformeerd met de commissiebrief "Regie op de Openbare Ruimte" er is een inhoudelijke toelichting gegeven op de Raadsinformatieavond van 26 maart 2013.

In de commissiebrief over de "Integratie van de Ruimtelijke Keten" van maart 2015 is aangegeven dat met de groei van de stad Utrecht de opgave die Utrecht heeft bij het beheer van de openbare ruimte toeneemt. De gebruiksdruk neemt sterk toe, in het Healthy Urban Living Concept stellen mensen hogere eisen aan de openbare ruimte en willen steeds meer betrokken worden bij planvorming, gebruik en beheer. De huidige economische context vraagt om hogere efficiency-eisen voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Het verbeteren van die regie sluit aan bij het verzoek van uw Raad om de samenwerking in de ruimtelijke keten te optimaliseren.

De afgelopen periode is in het traject "Ketenaanpak Openbare Ruimte" langs twee sporen gewerkt om de regie in de openbare ruimte te verbeteren. Als eerste is gewerkt aan het versterken van de regie in de openbare ruimte door het verankeren ervan in de (interne en externe) werkprocessen. Belangrijke stap hierin is het instellen van een programmteam openbare ruimte, dat de afstemming van de programmering in het fysieke domein verbetert. Tevens is het instellen van de advies- en toetscommissie BInG een belangrijke stap. Deze commissie toetst alle ingrepen in de openbare ruimte op de balans tussen gebruik, inrichting en de ruimtelijke en technische kwaliteiten. De komende periode wordt ook gewerkt aan het versterken van de regie in de openbare ruimte via het gemeentelijk veranderingsproces, de Transitie Ruimte, mede door actualisatie van het Utrechts Planproces (UPP) dat straks de gehele keten betreft: van initiatief tot beheer en onderhoud. Belangrijke onderdelen zijn het aanpassen van de werkprocessen en het ondersteunende digitale instrumentarium waaronder het Handboek Openbare Ruimte (HOR).

Ten tweede is, met als resultaat de voorliggende gemeentelijke nota, "Het Ruimtelijk Kader" gewerkt aan het op hoofdlijnen borgen van de inhoudelijke samenhang in de openbare ruimte. De rapportage geeft daarmee tevens invulling aan de Omgevingswet. Een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingswet is dat overheden hun beleid, plannen en activiteiten op gebied van ruimtelijke ordening, natuur en milieu beter bundelen, zodat het beleid voor het fysieke domein inzichtelijker wordt gemaakt.

Onderdeel van de nota "Ruimtelijk Kader" is een kaart met de Hoofdstructuur Openbare Ruimte en een kaart met de drie kwaliteitsniveaus (Domstad, Domstad Bijzonder en Utrechtse Allure). Met de drie kwaliteitsniveaus worden gebruik, inrichting en beheer beter afgestemd. Het resultaat van een inrichting volgens de principes van deze kwaliteitsniveaus is op termijn een aantrekkelijkere, veiligere, schonere en gezondere openbare ruimte. Het gebruik ondergronds is ook belangrijk voor de openbare ruimte. De combinatie ondergronds gebruik en bovengrondse mogelijkheden speelt een steeds prominentere rol in het fysieke domein. Het huidige Handboek Openbare ruimte wordt uitgebreid met een afwegingskader voor de verschillende ondergrondse en bovengrondse functies.

Voor de openbare ruimte is veel beleid op stedelijk, op wijk- en op gebiedsniveau gemaakt en vastgesteld. Al dit beleid gaat in op het gebruik, de inrichting of het beheer van de openbare ruimte. Enkele voorbeelden hiervan zijn het mobiliteitsbeleid (o.a. Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar, actieplan fiets), het groenbeleid (hoofdbomenstructuur, groenstructuurplan), het erfgoedbeleid, de nieuwe afvalinzameling, de nota kapitaalgoederen, het evenementenbeleid, het sportbeleid en het volksgezondheidsbeleid. Dit voorstel maakt hiermee ook onderdeel uit van de ambitie om te bouwen aan een gezonde toekomst.

Beslispunt

- 1 De in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader opgenomen' kaart met de Hoofdstructuur Openbare Ruimte vast te stellen als uitgangspunt voor de functie en betekenis die de verschillende

delen van de stad hebben voor Utrecht.

Argumenten

- 1.1 De openbare ruimte draagt verschillend bij aan de identiteit van de stad.
Afhankelijk van de functie en betekenis draagt een plek (bijvoorbeeld een park of plein), lijn (oude weg, stedelijke weg) of gebied (Tuindorp of Papendorp) in de stad bij aan de identiteit van de stad als geheel of is van economische en sociale betekenis voor de wijken en buurten.
- 1.2 De inhoudelijke kaders zijn gebaseerd op door de gemeenteraad vastgesteld beleid.
Belangrijke onderleggers voor de kaart met de Hoofdstructuur Openbare Ruimte zijn het mobiliteitsbeleid (Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar en de nog in voorbereiding zijnde nota Slimme Routes Slim Regelen Slim Bestemmen), het groenbeleid (Bomenbeleid en Groenstructuurplan), het ruimtelijke beleid (de in voorbereiding zijnde Ruimtelijke Strategie en de Structuurvisie Utrecht 2015/2030), de erfgoedagenda en de structuurvisie Utrecht 2015/2030. Deze kaders zijn al door de gemeenteraad vastgesteld.

Beslispunt

- 2 In te stemmen met de in de Nota 'Het ruimtelijk kader' opgenomen drie Utrechtse kwaliteitsniveaus Domstad, Domstad Bijzonder en Utrechtse Allure.

Argumenten

- 2.1 Met de kwaliteitsniveaus wordt de diversiteit aan kwaliteiten in de openbare ruimte teruggebracht tot drie kwaliteiten, gekoppeld aan de hoofdstructuur van de openbare ruimte.
Utrechtse Allure is het hoogste kwaliteitsniveau en past bij de (inter)nationale visitekaartjes van de stad. Domstad is de minimumstandaard, de basiskwaliteit, en is gekoppeld aan de overwegend woon- en werkgebieden van Utrecht. Domstad Bijzonder geldt voor die routes (lijnen) en plekken in de stad waar standaardoplossingen niet voldoende zijn vanwege de bijzondere functie van die plekken in de stad of de wijk. De uitwerking van de kwaliteiten per gebied, lijn en plek wordt onderdeel van het "Handboek Openbare Ruimte".

Beslispunt

- 3 In te stemmen met het kwaliteitsniveau Utrechtse Allure voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Utrechtse Allure" hebben.

Argumenten

- 3.1 Dit zijn plekken en gebieden in de stad die zeer bijzonder zijn en een unieke uitstraling hebben.
Ze zijn nu of in de toekomst de visitekaartjes van de stad. Bezoekers uit het hele land komen naar Utrecht om deze plekken en gebieden te bezoeken. Het gaat om de volgende plekken: de Binnenstad, het Stationsgebied, de landgoederen Amelisweerd en Rhijnauwen, de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, het landgoed en het dorp Haarzuilens, het Utrecht Science Park, Leidsche Rijn Centrum en het Maximapark.

Beslispunt

- 4 In te stemmen met het kwaliteitsniveau Domstad voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Domstad" hebben.

Argumenten

- 4.1 Dit betreft het grootste deel van de stad, namelijk de woon- en werkgebieden.
Hier is het uitgangspunt een standaardinrichting en basis onderhoudsniveau. Het is een minimumstandaard voor algemeen gebruik, inrichting en beheer en geldt voor 85% van de openbare ruimte in Utrecht.

Beslispunt

- 5 In te stemmen met het kwaliteitsniveau 'Domstad Bijzonder voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Domstad Bijzonder" hebben, waarbij het college de bevoegdheid krijgt nader invulling te geven aan de bijzondere plekken die voor dat niveau in aanmerking komen.

Argumenten

- 5.1 Het kwaliteitsniveau Domstad Bijzonder kan worden toegepast als standaardoplossingen die vallen onder het kwaliteitsniveau Domstad niet voldoende zijn.
Een locatie kan als gevolg van de gebruiksdruk, de bijzondere functie of de wens om de (historische) identiteit van een plek of lijn te versterken het kwaliteitsniveau Utrecht Bijzonder krijgen. Dit betekent dat de inrichting en/of het beheer op bepaalde punten mogen afwijken in bijvoorbeeld materiaalgebruik of bijzondere elementen. Uitgangspunt is dat er één ruimtelijke opgave is, waarin de principes 'samenhang' en 'herkenbaarheid' essentieel zijn.
Vanuit flexibiliteit en het voorkomen van bureaucratie is het gewenst dat het college de bevoegdheid heeft de 'bijzondere plekken' aan te wijzen die voor het kwaliteitsniveau 'Domstad Bijzonder' in aanmerking komen. Dit gebeurt bij de jaarlijkse actualisatie van het Handboek Openbare Ruimte of tussentijds bij besluiten over daarvoor in aanmerking komende projecten.

Beslispunt

- 6 De nota 'Het Ruimtelijk Kader' als onderdeel van de Ketenaanpak Openbare Ruimte, vast te stellen, waarmee het de basis vormt voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte bovengronds en ondergronds.

Argumenten

- 6.1 Om de ruimtelijke kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren is samenhang nodig tussen het gebruik, de inrichting en beheer van de openbare ruimte.
Op dit moment zijn er op stedelijk, wijk- en buurniveau verschillende beleidsnota's die uitspraken doen over het gebruik, de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Op stedelijk niveau gelden circa 40 nota's die iets zeggen over vooral het gebruik. Door de samenhang tussen de nota's inzichtelijk en gebruiksvriendelijker te maken wordt tegemoet gekomen aan het uitgangspunt uit de Omgevingswet om beleid, plannen en activiteiten op het gebied van ruimtelijke ordening, natuur en milieu en gezonde verstedelijking meer te bundelen. Voor de uitwerking wordt samengewerkt met het project "Beter Bestemmen".
- 6.2 Door het vaststellen van het Ruimtelijk Kader wordt de basis gelegd voor het intensiveren en organiseren van de gemeentelijke regierol, zodat beter kan worden ingespeeld op de ruimtelijke opgaven waar de gemeente de komende decennia voor staat.

De openbare ruimte is een belangrijke bouwsteen in de "Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU)". In de RSU wordt de komende maanden de koers voor de stad neergelegd. De stad blijft de komende decennia groeien. Deze groei van de inwoners vindt plaats in het stedelijk gebied en is onlosmakelijk verbonden met het versterken van kwaliteit van de openbare ruimte (ondergronds en bovengronds). De totstandkoming van deze kwaliteit vraagt om een regisserende rol van de Gemeente.

6.3 Met de nota kan de gemeentelijke rol specifiekere worden benoemd.

Hierdoor worden werkprocessen en daarmee het werk in de openbare ruimte beter gestroomlijnd. De aanbevelingen voor procesvereenvoudigingen die voortkomen uit de ketenaanpak voor de openbare ruimte worden in de verandering van de gemeentelijke organisatie uitgewerkt (Transitie Ruimte).

6.4 De ondergrond bepaalt veelal wat bovengronds kan.

Een afwegingskader voor de ondergrond helpt bij het vroegtijdig maken van keuzes en het stellen van prioriteiten. Door het betrekken van de mogelijkheden van de ondergrond in de nieuwe omgevingsvisies, in de plan- en werkprocessen en in het huidige Handboek Openbare Ruimte is het mogelijk vroegtijdig keuzes te maken, bijvoorbeeld om vergroening bovengronds te realiseren of hinder door kabels en leidingen ondergronds te minimaliseren.

6.5 Vaststelling van het Ruimtelijk Kader voor de openbare ruimte is op basis van de huidige uitgangspunten uitvoerbaar binnen de huidige financiële kaders.

Bij een gemiddeld vergelijkbaar investeringsniveau en gelijke druk op de openbare ruimte als dat van de afgelopen jaren kan de ambitie van een verbeterde kwaliteit van de openbare ruimte in 2030 zichtbaar zijn.

Ontwerpvoorstel aan de raad

Raadsbesluit

Opgesteld door	Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling Kuin, C.A. (Arienne)
Kenmerk	15.511197
Vergadering	Commissie Stad en Ruimte
Vergaderdatum	18 februari 2016

Ketenaanpak Openbare Ruimte: Ruimtelijk Kader

Het College van burgemeesters en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 De in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader opgenomen' kaart met de Hoofdstructuur Openbare Ruimte vast te stellen als uitgangspunt voor de functie en betekenis die de verschillende delen van de stad hebben voor Utrecht.
- 2 In te stemmen met de in de Nota 'Het ruimtelijk kader' opgenomen drie Utrechtse kwaliteitsniveaus Domstad, Domstad Bijzonder en Utrechtse Allure.
- 3 In te stemmen met het kwaliteitsniveau Utrechtse Allure voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Utrechtse Allure" hebben.
- 4 In te stemmen met het kwaliteitsniveau Domstad voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Domstad" hebben.
- 5 In te stemmen met het kwaliteitsniveau 'Domstad Bijzonder voor de gebieden die op de in de Nota 'Het Ruimtelijk Kader' opgenomen kaart "De drie Utrechtse kwaliteiten" de aanduiding "Domstad Bijzonder" hebben, waarbij het college de bevoegdheid krijgt nader invulling te geven aan de bijzondere plekken die voor dat niveau in aanmerking komen.
- 6 De nota 'Het Ruimtelijk Kader' als onderdeel van de Ketenaanpak Openbare Ruimte, vast te stellen, waarmee het de basis vormt voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte bovengronds en ondergronds.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op ...

De griffier

De burgemeester

mr. J.H.C. van Zanen